

ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗП(ПТ)О

Головко Д.Ю., старша викладачка кафедри технологій навчання, охорони праці та інклюзивної освіти Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України

Цифрова трансформація є одним із глобальних викликів для сучасної економіки, суспільства й професійної (професійно-технічної) освіти зокрема, проявом глобальної цифрової революції. Вона змінює як середовище вищої освіти, так і підготовку нового типу – **«цифрового фахівця»**, для якого цифрові технології стають невід’ємним складником продуктивної професійної діяльності, а розвиток цифрової компетентності (від англ. Digital competence) – однією з ключових для повноцінного життя, соціальної інтеграції і соціальної активності. При цьому здійснюється переосмислення засадничих принципів, ціннісних настанов навчання і викладання, змінюються усталені моделі спілкування і професійного розвитку фахівця впродовж життя шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти, відбувається модернізація форм, методів і технологій навчання дорослих. Можна говорити про появу нових способів вироблення й відтворення знань, типів мислення та професійного спілкування; утворення нових типів колективного та гібридного (людина-комп’ютер), штучного інтелекту; глибокі зміни когнітивних здібностей сучасного фахівця.

Серед ключових компетентностей педагога Нової української школи виокремлено інформаційно-цифрову компетентність (Концепція «Нова українська школа», Державний стандарт початкової освіти (21 лютого 2018 р.). **Інформаційно-цифрова компетентність** – це здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства, нарощувати обсяги інформації, створювати

власні електронні продукти, вибудовувати власний стиль комунікації в суспільстві, яке навчається, використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології, комп'ютерну техніку, у тому числі зокрема мережеві системи пошуку та обробки інформації; електронні бібліотечні ресурси, мультимедійне обладнання; он-лайн ресурси Нової української школи; комп'ютерні програми статистичної обробки та візуалізації даних діагностики та результатів експериментального дослідження тощо.

Загальні сучасні тенденції цифровізації суспільства яскраво проявляються в освіті. Цифровізація освіти є сучасним етапом її інформатизації, що передбачає насичення інформаційно-освітнього середовища електронно-цифровими пристроями, засобами, системами та налагодження електронно комунікаційного обміну між ними, що фактично уможливорює інтегральну взаємодію віртуального та фізичного, тобто створює кіберфізичний освітній простір. Вона має дві сторони: по-перше, формування цифрового освітнього середовища як сукупності цифрових засобів навчання, онлайн-курсів, електронного освітнього контенту, різноманітних цифрових ресурсів та сервісів; по-друге, глибока модернізація освітнього процесу, покликаною забезпечити підготовку людини до життя в умовах цифрового суспільства та професійної діяльності в умовах цифрової економіки. Таким чином, цифровізація освітнього процесу є зустрічною трансформацією: з одного боку – самого освітнього процесу та використовуваних у ньому педагогічних технологій; з іншого – цифрових технологій та засобів навчання.

Запровадження цифрових технологій в професійно-технічну освіту виявило проблему нерівності між тими, хто має доступ до цифрових технологій, та тими, хто обмежений у їх використанні. Також актуалізувались проблеми, пов'язані з цифровими можливостями закладів освіти, підготовкою викладачів до використання цифрових технологій, загальним рівнем цифрових навичок та компетентностей здобувачів освіти.

Дослідження «Методичні засади застосування цифрових технологій у підготовці майбутніх кваліфікованих робітників», яке виконувалося в

Інституті професійної освіти Національної академії педагогічних наук України лабораторією електронних навчальних ресурсів у 2021-2023рр., актуалізовало проблему відсутності в ЗП(ПТ)О організаційно-методичних матеріалів (теоретичних, практичних, тестових), які б базувалися на принципах інтерактивності, адаптивності й відкритості та забезпечували належну якість використання цифрових технологій в аудиторній і самостійній роботі майбутніх кваліфікованих робітників.

У ході дослідження було з'ясовано, що більшість педагогічних працівників (72%), які викладають загальнопрофесійні та спеціальні дисципліни, потребують додаткової підготовки з використання цифрових технологій в освітньому процесі. Виявлено, що 66% викладачів незадоволені «поєднанням» цифрових технологій та традиційними підходами до нормування часу організації освітнього процесу.

Основні труднощі при запровадженні цифрових технологій в освітній процес педагоги здебільшого пов'язують з відсутністю методик їх використання. Серед педагогічних працівників до такої думки схиляється 63% опитаних.

До основних проблем використання цифрових технологій викладачі віднесли:

- дегуманізацію освітніх та суспільно-групових відносин (52%);
- поглиблення кризи інтелектуальної культури здобувачів освіти (вміння визначати цілі пізнавальної діяльності, планувати її, виконувати пізнавальні операції різними способами, займатися самоосвітою) — 44%;
- зниження здатності до творчості (36%);
- зростання прагматизму, індивідуалізму та егоїзму здобувачів освіти (27%).

Водночас, дослідження показало, що 86% опитаних педагогічних працівників визнають перспективність використання цифрових технологій при викладанні навчальних дисциплін, а 54% наголошують на необхідності

та власній готовності до зміни звичних форм і методів навчання в системі професійної освіти.

Цифровізація професійної освіти – процес складний і неоднозначний. Проблема цифрової трансформації освіти й освітнього процесу в цілому є значно глибшою та непередбачуваною з точки зору її наслідків, і загострюється тим, що окрема людина і навіть окреме суспільство б'єктивно не можуть вплинути на цивілізаційний розвиток людства, технологічний поступ і подальший розвиток технологій. Саме тому значної актуальності набуває формування цифрової компетентності викладачів, майстрів виробничого навчання, здобувачів освіти всіх рівнів.

ІНТЕРАКТИВНИЙ ПІДРУЧНИК ЯК ІНСТРУМЕНТ СУЧАСНОЇ ЦИФРОВОЇ ОСВІТИ

*Гордієнко Тетяна, викладач ДНЗ «Харківське вище професійне училище
№ 6»*

Що таке інтерактивний підручник? Інтерактивний підручник — це цифровий освітній ресурс, який поєднує функції традиційного підручника, робочого зошита, тренажерів та системи тестування. Він забезпечує мультимедійність, адаптивність та зворотний зв'язок, що робить навчання більш ефективним і захопливим.

Цифрові підручники значно підвищують ефективність освітнього процесу завдяки інтерактивності, персоналізації та зручності. Однак їхній потенціал реалізується лише за умови технічної готовності навчальних закладів, підготовки педагогів та розробки якісного мультимедійного контенту. Досвід платформ iLearn, EdEra, Google Classroom, Padlet, LearningApps підтверджує, що ці інструменти мають стати не доповненням, а невід'ємною частиною сучасної освіти (рис.1) .

Рисунок1-Платформи для розробки якісного мультимедійного контенту
Інтерактивність підвищує зацікавленість та мотивацію до навчання,